

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Αριθμ. Πρωτ./ΕΞ. 4551 /2022

Έν Αθήναις τῆ 1η Ιουλίου 2022

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ὑπ' ἀριθμ. 71

Πρός
Ἄπαντα τόν Ἱερόν Κλήρον
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἐνταῦθα

Σεβαστοὶ καὶ ἀγαποὶ Πατέρες,

Διά τοῦ παρόντος διαβιβάζομεν ὑμῖν συνημμένως ΜΗΝΥΜΑ τοῦ Μακαριωτάτου Ποιμενάρχου ἡμῶν, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Ἱερωνύμου Β', ἐπί τῆ συμπληρώσει ὀκτακοσίων ἐτῶν ἀπό τήν κοίμησιν τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρός ἡμῶν Μιχαήλ τοῦ Χωνιάτου, Μητροπολίτου Ἀθηνῶν (1222-2022), καί παρακαλοῦμεν ὅπως ἀναγνωσθῆ ἀπό τῆς Ὁραίας Πύλης κατά τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς 3ης Ιουλίου 2022.

Ἐντολή τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου
Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ

Βασίλειος Θεοχάρης
Ἀρχμ. Βαρνάβας Θεοχάρης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Αριθμ. Πρωτ./ΕΕ. 4551 /2022

Έν Αθήναις τῇ 1ῃ Ιουλίου 2022

**ΜΗΝΥΜΑ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ.κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β'
ΕΠΙ Τῆς ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ ΟΚΤΑΚΟΣΙΩΝ ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΧΩΝΙΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
(1222-2022)**

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν χαρακτηρίστηκε περὶ τὸ 240 μ.Χ. ἀπὸ τὸν Ὁριγένη ὡς «πραεὶα καὶ εὐσταθής». Καὶ ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ συγγραφέα ἀποδείχθηκε προφητικὸς καθὼς ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν πρυτανευόταν ἀπὸ σύνεση, ταπεινὸ φρόνημα καὶ ἐργασία ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων.

Αξιώθηκε στὸ διάβα τῶν αἰώνων νὰ κλειῖστεϊ ἀπὸ τὸ πέρασμα καὶ τὴν διδαχὴ τῶν ἀποστόλων Παύλου, Ἀνδρέου, Φιλίππου καὶ Λουκᾶ. Βασιλεῖς, ὅπως ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ποὺ συντηροῦσε τὴν Ἀθήνα μὲ περίσσια σιτοδοσία, ἡ Εὐδοκία ποὺ ἀνοικοδόμησε στὴν πόλη μας ναοὺς καὶ ἡ Εἰρήνη ποὺ συνεκάλεσε τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, εἶναι γραμμένοι μὲ χρυσοῦς χαρακτῆρες στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ ὄχι μόνο ἱστορία τοῦ τόπου.

Οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι, ὅπως ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος, ἔλαβαν ἐδῶ τὴν πανεπιστημιακὴ τους παιδεία. Μάρτυρες ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἀλλαχόθεν ἀγίασαν μὲ τὸ αἷμα τους τὴν γῆ μας. Ὅσοι μοναχοὶ καὶ μοναχὲς ἀγωνίστηκαν στὶς πνευματικὲς παλαῖστρες τῶν πολυαρίθμων Μονῶν τῆς Ἀττικῆς μὲ προεξάρχουσα τὴν Κυρὰ τῶν Ἀθηνῶν. Ἱεράρχες ποὺ ἀνῆλθαν στὴν καθέδρα τῆς Ρώμης, τῆς Νέας Ρώμης, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων γεννήθηκαν καὶ ἀνατράφηκαν στὴν πόλη μας, ἡ ὁποία ἕως καὶ σήμερα ἀναδεικνύει

μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας κατοίκους τῆς Ἱερουσαλήμ, συμπολίτες τῶν ἁγίων καὶ οἰκείους τοῦ Θεοῦ.

Τὸ τρέχον ἔτος ταυτίζεται μὲ τὴν ἐπέτειο τῶν ἑκατὸ ἐτῶν ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφή καὶ πλῆθος ἐκδηλώσεων μνήμης ἔχουν ἤδη προγραμματισθεῖ. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μιὰ ἀκόμα ἐπέτειος πὺ συνδέει τὴν πόλη μας μὲ τὴν Μικρὰ Ἀσία καὶ μὲ τὴν Ἄνω Ἱερουσαλήμ! Αὐριο, 4 Ἰουλίου, συμπληρώνονται ὀκτακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν ὄσιακὴ κοίμησι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μιχαήλ τοῦ Χωνιάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ τελευταίου βυζαντινοῦ πολίτη καὶ ἀξιωματοῦχου τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ τελευταίου ὀρθοδόξου ἱεράρχου πὺ λειτούργησε στὸ θυσιαστήριον τοῦ Παρθενῶνος.

Ἠγήθηκε εἴκοσι χρόνια τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν¹ μὲ ποικίλες δράσεις, ἀναμορφωτῆς, ἀνακαινιστῆς, ἐπιμορφωτῆς κλήρου, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, ἰδρυτῆς ναῶν καὶ μονῶν, συγγραφέας, λογοτέχνης καὶ ἱστορικός, διπλωμάτης, ὑπερασπιστῆς τῶν δικαίων τοῦ δοκιμαζόμενου ἀπὸ τὴν φτώχεια λαοῦ τῆς Ἀττικῆς, πρόμαχος τῆς ἐλευθερίας του, ἀφοῦ ἠγεῖται ὡς στρατηγὸς τῆς μάχης κατὰ τοῦ ἐπίδοξου κατακτητοῦ Λέοντος Σγουροῦ. Ἐπιπλέον εἴκοσι χρόνια αὐτεξόριστος στὸ ἐλεύθερο νησί τῆς Κέας κατευθύνει τὴν Μητρόπολή του καὶ τοὺς ὑπὸ αὐτὸν ἐπισκόπους. Συλλαμβάνει κατὰ τοὺς σύγχρονους μελετητῆς τὴν ἰδέα τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ τὴν ὁποία καὶ μοιράζεται, ὅπως φαίνεται, μὲ ἄλλους λογίους Μητροπολίτες καὶ Ἐπισκόπους τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

Ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἔγραψε ὅτι «Ὁ θάνατος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομα τοιοῦτου μεγάλου Ἱεράρχου, ὅστις ἀνεδείχθη καὶ συγγραφεὺς ἔξοχος, πολλὰ καὶ σπουδαῖα καταλιπὼν συγγράμματα, εἰδικωτέραν ἔχοντα σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, ἧς σέμνωμα καὶ μεγάλη δόξα ὑπῆρξεν ὁ Μιχαήλ»².

¹ Ὁ ἅγιος Μιχαήλ ἐνθρονίστηκε πρὶν τὴν Σαρακοστή του 1182 διαδεχόμενος τὸν Μητροπολίτη Γεώργιο Βούρτζο που ἐκοιμήθη στις 18 Ἰανουαρίου του ἰδίου ἔτους.

² Ἀρχιεπ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν, σ. 40, Ἀθήνα 1928.

Ὁ πανδαμάτωρ χρόνος δὲν κατάφερε νὰ δαμάσει τὴν δύναμη τῶν λόγων ποὺ ἐκφώνησε ὁ ἅγιος κατὰ τὸν ἐνθρονιστήριο λόγο του ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηναίας Θεοτόκου, στὸν Παρθενῶνα, ἐκείνη τὴν Ἄνοιξη τοῦ 1182: «...Τοῦτο τὸ φῶς τὸ ἄυλο, τὸ συντριπτικό, τὸ ἀειθαλὲς καὶ ἀειφανὲς στοὺς εὐσεβεῖς καὶ πιστοὺς ὀφθαλμοὺς. Ἐποῦτο εἶναι ὁ στῦλος τοῦ Θείου πυρός, ἡ δική μας πηγὴ τῆς ἀπόκρυφης ἀχλῆς τῆς ἀπαυγάζουσας, μὲ τὴ βοήθεια τῆς ὁποίας θὰ μπορούσαμε νὰ καθοδηγηθοῦμε διασχίζοντας τὴν ἄνυδρη ἔρημο τῶν παθῶν, στὴν πολυπόθητη γῆ τῶν πρωτόπλαστων. Για ὅλα αὐτὰ εὐελπιστῶ νὰ πορευτῶ μαζί σας, μαζί ν' ἀνεβοῦμε τὴ δύσκολη ὁδὸ τῆς ἀνάβασης - ὄχι μόνο στὸ ὄρος Χωρῆβ, ἀλλὰ παντοῦ· μαζί ν' ἀντικρίσουμε τὴ φλεγόμενη βᾶτο, ὄχι σύμβολα ἀχνὰ καὶ σκιώδη, ν' ἀξιωθοῦμε μαζί ν' ἀτενίσουμε τὴ μεγαλειώδη, παντοῦ διαχεόμενη, στιλπνότητα τῆς ἀλήθειας, τὴν ἴδια στιγμή ποὺ Θεία, ἀπὸ μέσα τῆς ἠχοῦσα, φωνὴ θ' ἀντηχεῖ καὶ στὶς καρδιές μας καὶ γύρω παντοῦ καὶ θὰ καλεῖ γιὰ τὴν κληροδοσίᾳ τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας...»³.

Ὁ ἅγιος Μιχαὴλ ἔδωσε μιὰ ὑπόσχεση στὸν Ἀττικὸ λαό ὅτι εὐελπιστεῖ νὰ πορευτεῖ μαζί μας, μαζί νὰ ἀνεβοῦμε, νὰ ἀντικρύσουμε καὶ νὰ ἀτενίσουμε τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ στὴν Βασιλεία του... Ὅχι μόνος του. Μόνο μαζί μας!

Ἐπικαλούμενος τίς εὐχὲς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἱεράρχου ποὺ δόξασε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγάπησε ἕως τέλους τὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰ περὶχωρα τῆς Ἀττικῆς σᾶς παροτρύνω νὰ τιμᾶτε τὸν ἅγιο ὡς προστάτη τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου καὶ εὐχομαί νὰ πρεσβεύει γιὰ ὅλους ἐμᾶς, τὸν κληρὸ καὶ τὸν λαό, τοὺς διακόνους τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. Ἀμήν!

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
Ἀθηνῶν Θεσσαλονίκης

³ Απόδοση στα Νέα Ελληνικά από τον δρ. Ζήση Αϊναλή